

Tionde roten, tomt 25

Kvarteret Göta Kanal

Tjugoandra roten 1637–57v

Torggatans östra sida

Tolfte roten 1657h–1670

Norra delen av 10.25

Gården ägdes först av

Anders Pedersson bomslutare

1637: 4 mtl, 1638–39: 2 mtl, 1640: 2 mtl, 1642–44: 3 mtl, 1645: 1 mtl, 1646: 2 mtl. Anders Pedersson 1657, 1669, 1661, Anders Pers änka *Britta Anders Pers* 1666–69, 1674 Gustavi tomtöreslängd 1670–77

Kronans båtsman hos Anders Pedersson 1642 1 mtl

Anders Pedersson kallas bomslutare enligt borgarlängd 1639, också kallad besökare. Detta från överrätten den 22.3.1666 rör förmodligen en annan Anders Pedersson (ev. en båtsman i synnerhet som vår Anders Pedersson torde avlida omkring 1666) men är värt att relatera: ”Anders Pedersson och hans hustru sade sig vilja försörja hustruns moder Karin Toresdotter hela hennes livstid igenom och henne hos sig hava. De skola och måge därför hennes halva hemföringsbåt med därvid hängande skrårtighet för sig och sina arvingar behålla” (i trots av dottern *Cherstins* protester). Ytterligare tre barn fanns.

1666, 1669, 1674

Gunnar Ersson båtsmans änka Maria Andersdotter 1671–81 Hade system *Anna* (I längderna kallas Maria ibland Gunnar Pers änka t.ex. i M1676: 1 tomt och tomtöreslängden l. 1674 sedan Gunnar Erikssons änka 1678–81). Se också 7.24. Gunnar båtsman i rote 10 1643.

Gbg K 13.12.1679: *Matthis Östensson* hade hyrt hus av Anders Pers änka från förleden Mikaelis till nästinstundande Påsk och givit därför 6 rdr men ärnade nu bortsegla och sända hustrun till Marstrand. Förfrågade sig om han icke ”må en annan i husen insättia eller halvparten återfå”. Anders Perssons änka vägrade eftersom ”hon sade sig förnimma mycket buller med sig föra och öhlsalu bruka”. Eftersom Matthis Östensson hade betalt bestämde kämnärsrätten: ”Altså stände honom fritt sin tid själv utbo eller ock nycklarne till de förhyrda husen i sitt förvar hafwa, dock här i staden för en och annan händelse skall lämna, Men icke kan honom efterlåtas någon annan uppdraga så frampt han icke särdeles der om med änkan förlikas och ense blifwa kan”.

Sal hustru Britta Anders Pers begravdes i Wära 27.4.1688 (bästa bårklädet utlånat)

Den 12.7.1694 omtalas

Sergeanten av Hans Kungl. Höghet Prins Carls Livregemente Joseph Cedervall,

vilkens svärmoder Maria Andersdotter (jfr Maria Anders Otterbergs nedan) och hennes syster Anna Andersdotter hade skänkt honom hus och gård på Torggatan mellan sal konstapeln Peder Hanssons änkas hus och gård å norra och fordom accismästaren Jonas Ekequist å södra. (Jämför skomakare Jacob Cedervall 10.19.1709.)

Fänrik Joseph Cedervalls hustru *Maria Catarina* fick den 16.11.1698 ett stolrum, om hans svärmoders syster Anna Andersdotter hade överlåtit henne. Den 10.9.1716 erhöll sal kapten Cedervalls dotter *Ebba Helena Cedervall* ett stol efter sin sal moder Maria.

I en supplik den 16.10.1701 (EIIa:16) omtalar sal Gunnar Erikssons änka Maria Andersdotter, att hon hade mågen fänrik Cedervall, som gifte sig med hennes dotter och inflyttade i hennes gård, som hon ärvt efter föräldrarna. Cedervall hade för några år sedan begärt, att få skriva gården i sitt eget namn för att kunna ta upp lån till gårdens reparation: Hon hoppades, att mågen och dottern inte skulle driva henne ur gården, så länge hon levde. Löjtnant Josef Cedervalls svärmoder *Maria Anders Otterbergs* begravdes i D 11.6.1708.

Fänrik Joseph Cedervall pantsatte 12.6.1702 till hospitalet sitt hus på Torggatan intill hustru Brita Ekequists hus beläget (AIIb:4).

Magistraten hade den 12.1. och 9.4.1706 anledning att skriva i registraturen (Ba:17) om löjtnant Joseph Cedervalls förövade våldsamheter den 3.4.1704 på *överskulten Anders Fagg*. Cedervall ”hade av malice och argheet begått ett sådant Factum, som ährbart Folk skyr före, och har en vederstyggelse till att bedriva, nembl.a.tt utan orsak avhända en ährlig man dess gewähr, wilket han å ämbetes wägnar burit, och der på fångsla och smärta honom i ett så nesliget rum och fångesle, der Tiufwar och andra till döds condemnerade missgiärningsmän pläga förwaras, oförwunnen och oskyldig, hwarwid han och missbrukar konungens underofficerare och wachthafwande.” ”Skedde för någre släperedskap skull soldaten Olof Bergman tillhörig och som Fagg hade tagit ifrån honom på befallning för förövat ingrepp i borgares näring.” Den 9 april: om han nu av någon anledning skulle och måste arresteras, ”det då måtte ske Civiliter anten i Stadens der näst wid belägne Corps de Guardie, hwar alle arrestanter, som sortera under Magistratens Jurisdiction destineras böras eller åtmonstone i Högwaktens gemene rum till dess han kunde förwetta med hwar Saak man hans oskyldighet wille gravera” (lång fortsättning).

Historien om Joseph Cedervalls ingrepp mot Anders Fagg föranledde omfattande brevväxling mellan magistraten och *revisionssekreterare Blixencrona* (se Ba:17, 135 ff.). Magistraten hade erhållit två remisser mot löjtnant Joseph Cedervall, den förra beträffande hans våldsamheter mot magistratens tjänstehjon, den senare av översten och kommandanten om en stadens betjänt obefogade ”incarcarnation”. Magistraten hade beaktat dem och efter deras värde implorerat Justitien ”ty elliest vore Remisserna så onyttiga som en kläcke utan kläpp... Wi hafwa vid detta och flera tillfällen sett, huru misshageliga stadens välfångna privilegier äre, när man sig på dem åberopar. Magistraten hade inte begärt annat än att löjtnant Cedervalla Tid efter annan begångna Insolenter måtte lagligen Corrigeras”.

EIIa:17: Fänrik Joseph Cedervall mot *Olofs hustru Karin I Stijberget* angående en glugg, som Joseph Cedervall hade låtit hugga på sin vägg in åt hustru Karinas gård med hennes minne och goda samtycke för tio år sedan och som hon ville bestrida honom att ha kvar. Gluggen behövdes för dagsljus i ett litet visterhus.

Kämmärrätten den 11.2.1715: *Bagerigesällen Petter Hallström* mot Joseph Cedervall, som skulle ha beskyllt honom för att på Comedien för 14 dagar sedan ha stulit hans sons värja. Förlikning.

Torbjörn Olofsson och Börge Hielmström tillkännagav den 17.10.1720, att de hade tillhandlat sig en gård av en tomt bestående, vilken *regementsauditör Olof Timell* (omtalad Säve 1731 mot fru Christina Claesson) på sin och samtliga medarvingars vägnar hade försålt efter framlidne kapten Joseph Cedervall belägen på Torggatan ”mellan våra gårdar”. De skulle ha hälften var, eftersom de också halverade köpesumman 850 d smt plus 40 d i diskretion. Fastebrevet blev ställt på Torbjörn Olsson, då det ej kunde uttagas av mer än en av dem båda (fastebrev erhöles ej på halva tomter).

Fortsatt historia se 10.24 och 10.25, södra delen.

Södra delen av 10.25

Karin Oluf (Swensson) skräddeles

1637: 3 mtl, 1638–39: 2 mtl, Olof skräddeles Enkia: 1640: 1 mtl

1642–43: 3 mtl, 1644: 2 mtl, 1645–46: 2 mtl, 1647: 3 mtl, *Karin Olofsdotter* 1648, 1649: 1 mtl, 1650–51: 2 mtl, 1652, 1655: 1 mtl

Olof Joens änka Karin

1656–58

Jonas Månsson (Ekebon inspektor) 1659?–1673 Gustavi tomtöreslängd Jonas Månsson 1670–74

Jonas Månsson Ekebon bör ha varit värmlänning och bror till den borgmästare i Filipstad, som omtalas vid Göteborgs rådhusrätt den 12.6.1676 angående en räkning underskriven av Jonas Olufsson. uppenbarligen identisk med accismästaren *Jonas Olufsson Ekequist*, som den 26.2.1670 i Göteborgs resolutionsbok omtalas son styvson till ”tull- och accisinspektoren” (d.v.s. Jonas Månsson Ekebon). Jonas Månsson kan ha kommit till gården såsom gift med Olof Joens änka Karin. I december 1665 (se 6.49) tillstod sig Jonas Månsson Ekebon vara ”Lars Andersson [båtekarls] och Anders Anderssons pupillers sväger”. Han skulle alltså vara ingift i den Båthmanska släkten.

Gbg RR den 18.11.1667: Samma dag frambar *Peder Gissleson* Jonas Ekeboms supplication med begäran att” dhe samme som han på god troo någre poster af Generalinspektoren öfwer accisen och Småtullarne Wälb. Chrispin Flygares Jern på wisse conditioner länt hafwer måtte tillhållas att kenne sig skyldige att hafwa det anammat och gjøre bemälte Flygges uthskickade factor derfore det nöye han begärer.

Ullrich Steninkampf belofwade sig wilja oförtöfwat restituera Flygges fullmektige hans Jern dhe åtta skeppund han länt hafwer.” – Peder Gissleson begärde arrest på *Niclas Preutz*, som ämnade förresa härifrån. Också *Per Swensson* och *Matthis Christophersson* krävdes i samma ärende av Peder Gissleson den 29 november.

I suppliker till Göteborgs magistrat, noterade den 2 och 6.3.1671, berättade Jonas Månsson Ekebon, att han under den stora eldsvådan 1669, då hans hus och gård blev avbränd, hade på överhettens kallelse varit i Stockholm för att redovisa för något av borgarna oförtullat trävirke. Samtidigt hade hans hustru rest från staden så att ingen kunde komma in i huset för att rädda något.

”Icke allena min fattig egendom tillika med huus och gård utan också mestadels mina skrifter och dokumenter med räkningar blefvo bortbrände” till hans största skada och ruin. Även sådana skrifter, som rörde Kungl. Maj:ts intrader hade brunnit. Detta ville han bevisa med åtskilliga av sina

grannars skriftliga attester (bl.a. *tullnären Anders Björnsson Wenbos* [Ba:2 23.3.1671, EIIa:3 2 och 6.3.1671]).

Den 9.9.1673 berättades det i rätten, att tullnären Jonas Månsson Ekebon var ”med desolat bo och tillstånd med döden avgången”. *Olof Hermansson* hade 1/28 part i Göteborgsskeppet *Rosan* att fordra. Detta skepp hade fångats i det sista sjökriget i Sundet efter det att J. M. E. avlidit.

Accismästare Jonas Olofsson (Ekequist) 1671–79

(kallad Joen Olufsson 1676–79), änkan 1681

M1676: 1 tomt [Cronobetjänt] Gustavi tomtöreslängd Jonas Olufsson accismästares änka 1680–81

I egenskap av styvson torde Jonas Olofsson Ekequist ha övertagit den av Jonas Månsson Ekebon bebodda gården, Enligt kämnärsrätten 1669 köpte han Anders Björnsson Winbos gård. Den 15.5.1670 krävde han av sin svärfader *Söfring Nilsson* räkenskap för sin hustru *Brita Söfringsdotter*s modernearv.

Brita Söfringsdotter var änka 1694. Hennes och Jonas Olofssons dotter *Margareta*, död 1710, var gift med *tullnären Hans Krafft* (begr. 31.10.1738) i hans första gifte (omgift *Sara Hansdotter Böker*, begr. 11.5.1739).

På denna tomt i norra hörnet av Torggatan och Spannmålgatan hade Brita Söfringsdotter utom bostadshus även bryggeri. 1715 års skattningslängd värderade tomten till 200 d smt, huset till 320 och lösegendomen till 50 d smt. I upphandlingslängden 1717 kallas hon blind. Ibm hos henne bodde då *pistolsmeden Sven Buus* vid Wallenstiernas regemente med *hustru Ingrid Johansdotter*.

Samma år 1717 den 28 augusti sålde Brita Söfringsdotter gården på Torggatan i hörnet mellan avlidne kapten Joseph Cedervall i norr och Olof i Stigebergets änka i öster för 1 100 d smt till

skepparen Börge Andersson (Hjelmström)

från Hielmered, som uppvisade köpekontraktet och erlade 30-penning med 36 d 21 öre smt den 2.9.1717, fasta den 29.4.1719, areal: längd åt Spannmålgatan 70 fot, bredd åt Torggatan 26 fot. Hjelmström skulle omedelbart efter köpet betala 50 d smt och 650, när huset inrymdes honom. Resten 400 d smt skulle betalas nästkommande påsk 1718 utan intresse och allt i gott vitt mynt. Säljaren Brita Söfringsdotter förbehöll sig tre rum i huset fritt så länge hon levde. Hon begravdes i D den 17.5.1724.

Kaparkaptenen Börge Andersson (Hjelmström) fick burskap den 9.7.1718 som handlande. Han efterlämnade enligt bou den 13.5.1725 1½ tomt med hus i hörnet av Torggatan mellan skeppare Jockum Brase i öster och skeppare Torbjörn Olsson i norr. Skulderna översteg tillgångarna (Berg II:5–6, 139).

Enligt Wilhelm Bergs på Göteborgs Universitetsbibliotek förvarade ”Göteborgs tomtägare och tomter” var gårdens fortsatta historia denna: se också följande lagfartsnoteringar och tomtöresbesked): Efter Börge Andersson Hjelmströms död innehades gården av hans änka *Botilla (Bodela) Andersdotter*, dotter till *Anders Christmansson* och syster till *skeppare Anders Andersson Högård*. Hon pantsatte den 6.6.1722 till *Sebastian Tham* sin gård på Torggatan i hörnet av Spannmålgatan å ena och Josef Cedervalls gård å norra sidan för lån av 200 d smt till de avbrända husens uppbyggnad. Hon gifte 1727 om sig med

källarmästare Henrik Hising,

född 1700, död 1765. Han kallas i tomtöreslängden 1725 ny borgare och gården kallas ännu 1745 källarmästare Hijsings gård.

Gården 10.25 såldes av kreditorerna till

skeppare Cornelius Lesse, död 1765, gift med Börge Hjelmströms och Botillas dotter *Anna Catharina Hjelmström* för 921 d smt (hans första ä). Tomtöreslängderna 1750–60 talar om skepparen Lesses ödetomt.

Anna Catharinas syster *Anna Maria Hjelmström*, död 1750 gifte sig med *handl Carl Jönsson*, död 28.2.1769 (hans första ä).

Jonas Österberg och Olof Holm

köpte den 6 aug. 1760 av kofferdikaptenen och waterschoutern Cornelius Lesse och hans hustru Catharina den 6.8.1760 för 600 d smt en obebyggd tomt på Torggatan på hörnet av Spannmålgatan intill avlidne murmästarålderman Johan Samuel Rankes tomt i öster tillika med en därintill i norr vid handlaren Vincent Beckmans tomt belägen obebyggd halv tomt – den hela tomten 74'×29½' och den därintill i norr belägna halva tomten 74'×14' svenskt mått.

Uppbud efter skedda hembud till ”widerboende och nabor” den 6.10.1760, fasta 18.5.1761.

1765 svarade båda köparna för tomtöret, 1770 var det enbart borgaren Österbergs ödetomt. *Hökaren Gunne Liedström* hade 1775 övertagit ödetomten.

Handelsman Peter Militz lät den 20.7.1778 första gången uppbjuda en i hörnet av Torg- och Spannmålgatorna samt i stadens femte kvarter belägen ödetomt jämte en halv därvid varande tomt med därå befintligt förfallet brädskjul och plank emellan handelsman Lorentz Jensens tomt å norra och rådman herr Carl Habichts å östra sidan, vilken tomt jämte den halva tomten hökaren Gunne Liedström med sin hustru *Anna Roluf* den 13.7.1778 sålt herr handelsmannen Militz mot 150 rdr specie. 30-penning betald med 5 rdr specie. – Tomtöreslängden 1780 kallar Militz uppsyningsman. Om honom se 9.35.

Handelsmannen Joh. Otto Oterdahl uppbjöd 6.6.1785 för 500 rdr specie köpeskillning en i stadens femte kvarter i hörnet av Torg- och Spannmålgatorna belägen tomt med någon åbyggnad och därtill lydande halv tomt emellan handelsman Lorentz Jensen å norra och handelsman Gudmund Dahls tomter å östra sidan, vilken hela tomt med därtill lydande halv tomt varit tillhörig *handelsman Jonas Kindbom* och *timmermäster Johan Gottfrid Hernicke* gemensamt och de sålt den 30.5.1785. – Handelsman Joh. Otto Oterdahl (se 5.72) ägde 1786–1800. Han fick burskap 30.10.1772: hade i flera år i handeln betjänat dels sin moder, dels sin bror handelsman Anders Oterdahl.

Auktion på 10.25 den 25.8.1801. Avl. handelsman Joh. Otto Oterdahl efterlämnade bl.a. tomt nummer 10.25 vid i hörnet av Torg- och Spannmålgatorna med åbyggnader emellan handelsman Lorentz Jensen å norra och handelsman Gudmund Dahls tomter å östra sidan. Inropades av *Gabriel Grehn*, *Adolph Leiditz* (3.37) och *Benedicht Falck* den 25.8.1801. Kallas 1807 Benedicht Falcks tomt.